

سى گول له

» پاڅى لوان « ه وه

ديوانى چاپ نه كراوى شاعيرى گه و ره :
ماموستا موخليس : حاجى مه لا خليلى سنجاوى

== علي فتاح دزه بى ==

مامى (مه لا ابو بكر) سه ربه رشتى كرده . ره ننگبى له ده ورو به رى سالى (۱۹۲۰) دا ، مامى بووبيت به مه لاي گوندى (دووسه ره) ي نزيكى (هه ولير) و نه ميس له گه ليا له هه مان گوند نيشته جى بووه . كه مامى به ره حمهت چووه هيشتا نه و له قوناغه كانى ناوه راستى خويندند ابووه ، به لام مه لايه تى دى په كه ي بو هيلراوه ته وه ، تاوه كو خويندنى ته واو كرده و له ساله كانى سه ره تايى چله كاندا ، له لاي خوالين خوشبوو (حاجى مه لا صالح ي كوزه پانكه بى) . له شارى (هه ولير) نيجازه ي عيلمى ي وه رگرتووه و بووه به مه لاي موده ريس .

له شنيسته كاندا ، دى ي (دووسه ره) ي به جى هيشتووه و بو ماوه بيك ، له يه كيك له مزگه و ته كانى (هه ولير) دا پيشه وايى كرده وه . له پاشاندا گياني په روشى ته سه ووفى ، بو كوئجى گوشه گيرى رايكيشاوه و بووه به (خانه قانشين) . نيسا ژياني خوى به نوره له هه ردو و خانه قايه كانى (شيخ مصطفى ي نه قشبه ندى) له (هه ولير) و له (شه قلاوه) به سه رده بات . (موخليس) له زويكه وه خه ريكي شيعر نووسين بسوه . زور هه ليه ستى ناسك و خوشى سه رده مى (موسسه عيدايه تى) ي ، له ده فته ره كونه كانى ديوانه كه يدا هه بوو كه چي به داخه وه له دستنووسى نيستاكه ي ديوانه كه يدا نه ماون . له و سه رده ميشدا نازناوى شيعرى ي (واقي) بووه .

وانه بى (موخليس) شاعيريكى نه ناسراو بيت ، ياخود تاوه كو نه مپرو هيج به ره ميكي بلاو نه كرايسته وه . به لكو زور له ميژه نه م شاعيره مان ناسراوه . كاتى خوى دوو جاران هه نديك له شيعره كانى له گوڤارى (كه لاويژ) دا بلاو كراوه ته وه . هه روه ها (مه ولوود نامه بيك) ي .. مه سنه وى ي ريخستوه له سالى (۱۹۶۸) دا . له چاپخانه ي (هه ولير) له چاپ دراوه . له سالى (۱۹۷۲) شدا ، هه ليه ستيكى به پيشه كيكي زور كورتى (دكتور عبدالله نه قشبه ندى) وه . له به رگى بيكه مى (گوڤارى كورپى زانبارى كورد) دا ، بلاو كراوه ته وه .

به باوه رى من ، هيشتا نه م شاعيره مان مافى ره واي خوى نه دراوه تى و ده بى پتر به هه وادازانى شيعرى عه رووزى بناسريت . ماموستا مان ناوى (حاجى مه لا خليل) كورپى (رسول) كورپى (مصطفى) يه له نه سلدا له تيره بيكي خيلى كه و ره ي (سنجاوى) يه و نازاندرين له چ سه رده ميكدان له ده شتى (هه ولير) نيشته جى بسور و تيكه لاوى قيده راسيونى خيلى (دزه بى) بوون . شاعيرمان ، ساليك له ساله كانى (۱۹۰۵ - ۱۹۱۰) دا ، له گوندى (شوره زه رده كه) ي ناوچه ي (كه نديناوه) هاتوته جهان . له ته مه نى مند اليبدا باوكى مردووه و

وهكو (ماموستا) خوئی باسی بو کردووم سه رهتای
ناشنایی له گه ل جهانی شیعرى كوردی دا ، له ریگای شاعیریکی
خرمی خویه وهی بووه كه تاوی (مه لآخدر) و نازناوی شیعرى
(دهشتی) بووه .

ببگومان ، وهكو دهستووری نه وساش ، كه مو زور
ناشنای زمانی فارسی بووه و (گولستان) ی (سعدی) ی
خویندووه . هه روه ها له سه روو چاوه ی شیعرى شاعیره كانی
پیشینه مان ، تاوازه و موزیقای شیعرى كوردی ی تام کردووه و
گیروده ی خوئی و شیرینی ی زمانی نه ته وهی بووه .

گه رچی له سه رده میکی وهادا ژیاوه كه (ببخود) و
(صافی) به جووت به ئوستادی غه زهل ده ناسران و ناشنایی
له گه لیاندا هه بووه . به لام نه نه مان و نه هیچ په كێك له شاعیرانی
پیشتر ، كاریکی تاییه تیان له ته بعی شیعرى ی نه ودا نه کرده .

هه لبه ت ئه م شاعیره مان شاعیریکی عه رووزی یه ،
بوینیكه له م باره وه پیره وى فورمه كانی شیعرى كلاسیکی
کردووه و زور به ی هه لبه سته كانی هاوقافیه ن ، به تاییه ت
غه زه لبات و قه سیده كانی كه به بوئه بیكه وه دایناون . كه چی
شیعره كانی وه سفی له قالبی پینچ خسته كیدا هونراونه ته وه .
جگه له مانه ش شیعرى قافیه مه سته وى و چوارینیشی هه یه .

به شی هه ره زوری شیعره كانی ویزدانین ، واتا پر له
جوش و خروشانى دهروونی ی شاعیر ده كهن . راستی په كه ی
له سه رتاسه رى شیعره كانیدا سوژی عاتیفه گلپه ده كات و
هه ربوینیكه ش نه وه نده ته پو پاراون .

ئه م شاعیره شمان په كێكه له و شاعیرانه ی كه گیروده ی
(جوانی) ن . به لام نه ك جوانی ی موشه خه س . به لكو نه و
جوانی یه موته قه ی كه له هه موو نموودینكى (هه بوون) دا خوئی
دهنوینی وه هه موو خاوه ن دلنكى عه ودا ل بووه . نه و پرشنگی ی كه
له (سه ر روومه تی) وهك (دنكى هه نار) دا دهیبینی هه مان
پرشنگی جوانی یه كه له دیمه نی به هاری (دهشتی قه راج) دا و
له (ته باره ی گه نم و جو) ی وهكو (زولفی شانسه كراو) دا و له
(ئه تله سی شینی) ناسمانی نیوه روئی به هاریندا دیتوویه تی و

مهستی بووه . له نه نجامدا ، ئه م لافاوه ی نه قینه به ره و ریازی
ته سه ووف رایكیشاوه و گوشه گیری کرده .

(موخلیس) له سه ر گه لیک کیشی عه رووزی شیعرى
داناوه . له هه موو شیعره كانی شیدا ، هه ست به ئاهه تگه و به
نه غمه ی شیرینی موزیقى ده كرنیت و ده لاله ت له ته بعی ره وان و
ناسکی شاعیرانه ی ده كهن ، نه مه ش به هه ریه یكه و به هه موو
شاعیریک نه دراوه . سه ررای ئه مه ش شیوازینكى شیعرى ی
تاییه تی خوئی هه یه . وهك له هه لبه سته كانیدا دیاره ، بایه خینكى
ئه وتوئی به وورده كاری ی ووشان (الصناعات اللفظیه) نه داوه و
خوئی بو ئه م مه به سته مانندوو نه کردووه . كه چی ،
سه رتاسه رى شیعره كانی به هونه ره كانی به یانی ، وهكو
(وینچوون - ته شبیه) و (مه جاز) و (ئیهستاره) رازاوه ته وه .
ئه مانه پیشی نه وه نده به ناسانی و به ناسکی هیناوه ته وه . مه گه ر
هه ر شاعیریکی به هه ره ره واتى وهك خوئی بتوانی بیانیه پینیه ته وه .

هه لبه ت راستترین ریگا یوناساندنی شاعیر به خوینه ران
ئه وه یه نمونه ی شیعره كانی بخره یته به رچاویان . دیاره ده بی
منیش هه مان ریگا بگرم و هه ندیک له شیعره كانی ئه م شاعیره
ده سته بیزیر بگه مو پیشكه ش به خوینه رى بگه م . به لام زور
ئه رکیکی گرانه یه كێك له ولاره بیت و به ناره زووی دلی
خوئی - نهك دلی شاعیر - گولچنی له باخه كه یدا بکات و بلی .
ئه مانه هه ندیک نمونه ی شیعره كانی ئه ون .

جگه له مه ش ، له ناوبه ره ی ووتاریكدا ، جیگای هینانه وه ی
نمونه ی هه مه جوژه ناییه ته وه ، خویمیش له م باوه ره دانیم له
هه ره لبه ستنكى شاعیر په ك دوو به بیت هه لبه بیزیرم و بیكه م به
وینه ی شیعره كانی . به رای من . هونه رى شیعرى له هه موو
هه لبه سته كه دا خوئی ده نوینیت نهك له چه ند به یتیکیدا .

ئه مجا ، به م رامانه وه ، سى هه لبه ست ، یاخود سى گولم
له (باخی لاوان) ی (موخلیس) دا ، رنى و ده یكه م به وینه ی
شیعرى غه زه لى و وه سفی ی شاعیره كه مان . غه زه لى بیكه م ، له
شیعره كانی سه رده می كوئی شاعیره وه هی دووهم ، تارمایی
گیانی ته سه ووف تیدا به دی ده كرنیت و هه لبه ستنكى سى په میش ،

وهسقیکی به هاری (دهشتی قهراج) ه .

۱ - ههلبهستی (گه رگولی من بلبلم) .

نهم غهزه له ، یه کیک له شیعره ؛ ره کونه کانی شاعیره و له سه رکیشی (ره مه لی مه حزووف - الرمل المحذوف) هونراوه ته وه که نهم ته فعیله کانی هه رمیسرا عیکه تی (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن) بیگومان ، له لایه تی شیوازو زمانی شیعره یه وه ، پییره وی شاعیرانی پیشووی کردوته وه . هینانه وه ی وچوونی (گول و بلبلم) و (ناته شو و پروانه) . شتیکی تازه نیه و له شیعره هه موو شاعیره کانی عه رووزیماندا به رچاو ده که وی . له گه ل نهمه شدا ، نه وه نده ره وان و نه وه نده پر له سوزو عاتیغه یه که له نیو غه زه لیا ته کانی هاو بایه تی دا هه میشه به رچاو ده بی . نهمه ش ده قی هه لبه سته که :

- گه رگولی من بلبلم -

گه ر گولی من بلبلم وهر ئاته شی په روانه مه خو ئه گه ر له یلای منیش مه جنوونی نه و چاوانه مه لیم گه ری بابیم ته ماشای باخه که ت که م سینه باخ چهند ده مه موشتاقی سیوو خوخی نهم بوستانه مه روژی نیحسان و خه لات به خشینه نیمرو جه ئه یه بیکه سندووقی سه ری خو ت چاوه ری ی جه ئانه مه

* *

شاربه شارو دی به دی کووچه به کووچه ده به ده ر روژو شه و دیم و ده چم وه ک مورغی بی هیلانه مه موخلیسی بی که س شه هیدی عیشقه دهستی ئی مه دن خوینی گه ش بو روژی ده عوا شاهیدو نیشانه مه

* *

۲ - غه زه لی (کوردستانی خوم) .

نهم پارچه غه زه له ، له وی پیشوو گه لیک تازه تره و ، تارمایی گیانی ته سه ووفی شاعیر ، زور به ئاشکرا تیدا خو ی دهنوینی . شاعیر ، له م هه لبه سته دا ، به ره و بیرری نه قینی موته ق به رزبوته وه و ئامیزی خوشه ویستی ی بو (په ره دگار) و بو (کوردستان) ی خو ی کردوته وه . هه رچه نده برکردن و ته عبیراتی کونی تیدا هه یه به لام زور

به ئاشکرای لایه نی تاییه تی ی که سایه تی شاعیر ده خاته به رچاو . دیاره که نهم غه زه له ، له سه رکیشی (هه زه جی موسه دده س و مه حذوف = الهزج المسدس المحذوف) هونراوه ته وه که نهم ته فعیله کانیه تی : مفاعیلن مفاعیلن فعولن) نهمه ش ده قی هه لبه سته که یه :

کوردستانی خوم

که ماچی لیوه که ت ده رمانی خوم بی *

به های نه و ماچه باهر جانی خوم بی

که توله و دووره هاتی بو عیبادت

نگارا هه رده بی میوانی خوم بی

*

ده بی جاریک به خوم هه لکه م چرای رووت

نه که رچی هه ر له بو سووتانی خوم بی

*

که زولفت سایه بی یو بی نه وایان

هه تا ده رم ده بی سه یوانی خوم بی

*

له نه زعا موخلیسا ئاوی بخوازه

سه رو چاوه ی له کوردستانی خوم بی

*

* (بی) به شیوه ی سورانی هه ولیر ده خویندریته وه نه ک به (بی) .

۳ - پینج خشته کی ی (به هاری دهشتی قهراج) .

زه مینه ی هه لبه سته که :

زه مینه ی نهم هه لبه سته ، دهشتی ، (قهراج) ه ، له وه رزی به هاردا ، نهمه ش پیناساندنیکی پیویسته .

تا په نجا سالیک له مه و به ر ، بناغه ی ژبانی ئابووری و

کومه لایه تی خیلی (دزه بی) و هه موو خیله کانیتر ، له سه ر

دووبنچیان هه لده ستا ، یه کیک کشت و کال و نه ویتتر مه ردار ی

بووه . له سه ره تای مانگی (ئادار) دا ، دهشتی (قهراج) ی

نه وسا که هیشتا پر کیل نه بوو ، ده بوو به پارچه بهه شتیکی

رهنگاو رنگو چاکترین له وه رگای له مشه ی بو مه رو مالاتی نهم

خیله ده دایه ده ست . بوینیکه هه موو خاوه ن مه ره کان ، له

کوئابی مانگی (شوبات) دا بارو بارگه یان ده پینچاپه وهو بو
 دهشتی قه راج ده چوون . له دوو شویناندا له چپای
 (قه ره چووخ) ناودیو ده بوون ، به پئی نزیکیان له هر
 په کیکیانه وه . هه ندیک ریگای که رکی (حوسینی غازی) یان
 ده گرن و به رهو (مه خمور) شور ده بوونه وه ، هه ندیکیشیان
 ریگای (داره بزماران) یان ده گرت که که وتوته کلکه ی خور
 هه لاتی چپاپه که . هه ردوو شوینیش جیگای مراژ خواستن
 بوون .

که کوچ و کوچبار چین به چین به (قه راج) ده گه یشتن و
 به م به شته پان و به رینه دا بلاوده بوونه وه ، هه ر چه ند مالیک له
 ته نیشته بینکتر ره شمالیان هه لده داو (هوبه) بینکیان پیکده هینا ،
 خویان و مه رو مالاته کانیان له گوماوه کانی باران ناویان
 ده خوارده وهو ریژه و پیژه یان پی ده کرد .

بو ماوه ی هه ردوو مانگی (نادارو نیسان) له وی
 ده مانه وه . له و ماوه یه شدا به شی زوریان سه ردانیکی مه زارگای
 سولتان عه ولا (سولتان عبدالله) یان ده کردو چه ند روژیکیان
 به شایی و گووه ند راده بوارد . نه مجا کاتی جوژه ردان چین به
 چین و هوبه به هوبه ، به رهو گونده کانیان ده گه رانه وه تاکشت و
 کاله کانیان وه ناو بهینن .

فولکلوری خیلی (دزهیی) له به نده کانی (چه یران و مه قام) یدا
 هم بیره وهری ی نه م سه رده مانه و هم بیره وهری ی کوستانه
 هه واره کانی چه ند سه د سال له پیشتریان زیندوو
 هینشوتوته وه . نه م هه لبه سته ی (دهشتی قه راج) یش ، له م
 باره وه هه مان مه به سته ی به چی هیناوه .

بینگومان هه لبه سته که زاده ی بیره وهری ی تاقه گه شتیکی
 شاعیرنیه ، چونکه شاعیره که مان له سه رده می فه قی یاتی و
 موسته عیدیدا ، له گه ل هاوری و براده ره کانیا ، زور جارن
 گه شتی به هاری یان بو دهشتی قه راج کردو وه به گه رم و گوری
 له هوبه ره شماله کاندای پیشوازی کراون و به سه دان
 (شه نکه بیری) ی روومه ت هک (دنکی هه نار) ی ، له به ربیری
 هوبه کاندای دیتووه . دیمه نی کومه لی کچان و رهوی مامزان و
 میگه لی مه رو به رخان ، له و دهشتی سه وزو سوورو ره نگاو
 ره نگدا ، گیانی شاعیریان مه ست و شاد کردوه . هه روه ها

له مه زارگای (سولتان عه ولا) دا ، چاویینی نه لقه ی شایی ی
 کیژو کورانی شوخ و لاوچاک بووه و ، ولاته که ی وه کو
 (بهه شت) و نه وانیشی وه کو (غیلمان و حوری) هاتوونه ته
 به رچاو . نه مجا وه کوره نگرپیژیکی ئینتباعی (Impressionist) رهنگی
 نه و دیمه نه پان و پوره ی - وه کو خوی به چاوی دلی خوی
 دیویه تی - نه وهای رشتوه و نه م هه لبه سته به رزو ناسکه ی له م
 فورمه جوانه داو له سه ر نه م کیشی ی پر له ناوازو له ره ی ثیقا عدا
 هوناندووته وه .

کیشی هه لبه سته که :

شاعیر بو هوناندنه وه ی نه م دیاری به ی کیشیکی
 عه رووزی ی نه وتوی هه لیزاردوه که ده لی ی به تابه ت بو نه م
 یابه ته ی شیعری کوردی داهینراوه ، نه میش کیشی هه زه جی
 نه خره ب و مه حزوفه (الهزج الاخر ب المحذوف) ، که نه م
 نه فعیله کانیه تی (مفعول مفاعیلن مفاعیلن فعولن) .

راستی به که ی ، نه م هه لبه سته له باره ی فورم و
 کیشی به وه هه میشه سی هه لبه سته دیکه ی سی شاعیری گه وره م
 وه بیر ده هینته وه که نه مانه ن : پینچ خشته کی ی (نه م دل به ره
 و اباده به چاوان ده فروشی - ی وه فایی) و پینچ خشته کی ی
 (دوی شه و شهوی شه نیه که له شه مع و مه هو نه خته ر - ی -
 نه ده ب) و چوارخشته کی ی (له و روژه وه رویشته تو راوه دلی
 من - ی - بیخود) .

هه رچوار شاعیر وه کو بیکنر نه وه نده هونه رمه ندانه نه م
 کیشه یان به کارهیناوه ، که ووشه کانی دیره شیعره کانیان
 له گه ل شنه و له ره ی کیشه که دا که رویشکه ده که ن و
 هه لده قوزنه وه و تیکرا سه داییکی پر له غرمژنی مؤزیقی
 ده دهنه وه . به ش به حالی خوم له م باره وه له خویندنه وه ی نه م
 هه لبه ستانه تیرنابم .

باری ناوه روکی :

یه کیک له نمووده جسنه کانی زور به ی نه م فورمه ی
 هه لبه سته کوردی و اتا - پینچ خشته کی و - چوارخشته کی ،
 یه کیه تی ناوه روکی تی . وه کو ناشکرایه ناوه روکی نه م
 هه لبه سته ش ، (دهشتی قه راج) ه له هه موو رووبیکی به وه ،
 وه کو دیمه نی ره نگاو رهنگی به هارانی ، کومه لی کچان و رهوی

مامزان و میگی له مه رانی له بهر بیزیدا ، پیت و بهر که تی ، دابو نه ریتی خه لکه که ی ، بوئیکه له م باره وه تاوینه بییکه و باری کومه لایه تی سه رده میکی هه ریمه که ده نوینی .

راستی یه که ی لایه نی هه ره گرنگی نه م هه لبه سته له وه دایه ، که شاعیر هه نگاو به هه نگاو له زه مینه ی ته نگه بهری (تایبته = خاص) هوه بو مه ی دانی فراوانی (گشیت = عام) هه لده کشیت . سه رنجی له گونای وهک (دنکی هه ناز) ی نازداره کانه وه ، بو ئاسوی به رینی نه م پارچه بهه شته ده گوازیته وه و مهستی جوانی ی سه روشتی نیشتمان هه که ی ده بیته و له وه دلنیا ده بی که نه ته وه که ی ده سته برداری نابیت تا وه کو (نه درین له قناره) ئایا هونه ری شیعر ی و عاتیفه ی رومانسی له مه ناسکتر ده بی ؟

شینوازی شیعر ی

له خویندنه وه ی نه م شیعره نایابه دا نه وه ئاشکرایه که شاعیر بایه خیکی نه وتوی به وورده کاری یه کانی درکاندن (المحسنات اللفظیة) نه داوه . که چی سه رتا پایانی هه لبه سته که ی به هونه ره کانی (به یانی) وه کو (ته شبیه) و (مه جاز) رازاندوته وه .

که چی له هه ردوو غه زه له کاندنا ، له ریزه وه ی شاعیرانی پیشووی لانه داوه و وچوونه کانی وه کو (گول و بلبل) و (په روانه و شه مع) و (مه جنوون و له یلا) ی دووباره کردوته وه ؛ لیزه دا ، له جغزی نه م بایه ته ته شبیهانه چوه ته ده ره وه و گه لیک و وچوونی شیرین و ناسک و تازه ی خستوته سه ر کاغه ز . وه کو :

هه لدهستی هه ناسه م وه کو دووکه ل له جقاره

خالی له غه مه هه روه کو نه تله س له ستاره

وهک ناره قه سه رتا به قه ده م ناز ده رژی نی

کامه ی که مه سه ر روومه تی وهک ده نکی هه ناره

وهک زولفه کی شان ه بکری وایه ته یاره

دلیان له سه خا سافه به بی تو زو غوباره

..... نیتیش .

بیگومان خوینته ره له هه لبه سته که دا گه لیک وینه ی برکردن و خه یالاتی شیعر ی ی له م بایه تانه ی به رچاو ده که ویت : نه مه ش ده قی هه لبه سته که یه :

- به هاری دهشتی قه راج -

(۱)

کاتی گول و مول هاته وه به عنی که به هاره بلبل ده چریکینی برینداری نیگاره سه حرا وه کو تاووس وه یه خه ملیوه دیاره چون پرپوه نه مرو له کچی گوی به گوواره کی که رده نی که رده نلغی تیدا نه وه یاره

(۲)

په ر بوومه که چی ده م ده مه دل دیته خه یالان سه رکیشی ده کا مه یی له بو لای کچ و کالان مه ست بووم له قه راجی به هه وای دیده غه زالان وهک جه ننه ته نه مرو که له بهر حوری میسلان هه لدهستی هه ناسه م وه کو دووکه ل له جقاره * وهیه : وایه ، وهه یه

(۳)

چین چین که ده چن وهک رهوی مامز له بو سه رتاو به و په رچه م نه گریجه وو زولفی وه کو خاوخاو به و قامه تی وا به رزو شلک هه روه کو لاو لاو هیچ حه ق نیه لومه ی بکری گه ربپسی لاو بو راوی نه وانه دله که م چه نده سواره

(۴)

وهختی که له سه ر گومه وه گرد ده بنه وه نه مجا رهنگ رهنگ له هه موو رهنگه وه وهک حاجی له حه جدا نه و کیژو کورانه ده گه رین عاشق و شه ییدا هه رپارچه به هه شتیکه له وینده ره بوه په ییدا خالی له غه مه هه روه کو نه تله س له ستاره

(۵)

وورد وورد که ده رپون به م سه ری په نجان ه چ شه ننگن چاوبازن و پر نازن و غه ممامزو چه له ننگن لیبویان له ته به سوم به مه سه ل خونچه یی ته ننگن دائم به بژانگ و به برو مائل چه ننگن اسپنه م له برین پرپوه ده رچوو له ژماره

(۶)

بیری که له بو بیر ده چی خوی واده شلینی
وهك ناره قه سه ر تابه قه دم ناز ده ر ژینی
عه بیاره هومای پیرو چه وانان ده رفینی
چون دهمری شوان بیری له به ر بیر ده دوینی !!
جی ی نیمه یه سه ربیر له شوان زیده خه ساره

(۷)

چوت چوت له به رام بهر یه که وه مه شکه ده ژینن
هر حه فت ته به قه ی ته رزو سه ما راده هه ژینن
قاقا به قسه ی خوشه وه بیگ بی ده که نینن
سونعی نه زه لینه نه وه کو سووره تی چینن
بنواره نه وه ی که مبه ردار چه ند شه ده لاره

(۸)

نه و تا قمه مومتازه که وادینه زیاره ت
زور دوور نیه بین جومله مه لایک به نه زاره ت
هه لده سنه وه مردوو ده ده نه یه کدی به شاره ت
وهك دوژمنی دین وانه ده بن دین به قه تاره ت
بیگیان له که له وای له که لم چه ند به پلاره

(۹)

نه م مه رقه ده نه مروه که وه کو به یتی خودایه
عالم ده جمی هه رکه سه مه شغوولی دو عایه
یاری به وه قام له و ده مه نه منی له دلایه
یاره ب دلی مه شکینه دلی قه ت نه شکایه
مه خسووس له هه موو جه وری زه مان بیده چه پاره

(۱۰)

رازایته وه هه رکه سه به هه موو چه شنی به زینه ت
وهك روز ده تریسکین هه موو لاوچاک و به شه وکته
کی بی که به تاس تاسی نه که ن نه یخه نه حیره ت
هه رکه سه هه بی زه وقی ده بی مه جبوور به موحیبه ت
جه رگی منی برژاندوه نه و لاسه ره داره

(۱۱)

وهك یووسفی ساحیب حه شه م و جا هو جه لالن
تاقن له مه لاحت هه موو سولتانی جه مالن

لیو نالی عه قیقیر به برو عه ینی هیلان

وهك نه هلی بهه شتن قسه خوش و به که مالن
کامه ی که مه سه ر روومه تی وهك دنکی هه ناره

(۱۲)

ده یکه م به قیدای ده شتی قه راج پاریس و لو بنان
پیشکیشی ده کا نه هلی ته بیعت هه موو نیران
سه ر ده فته ره له م قه سله له که رمین و له کوستان
جی ی قه خره له رووی دوژمنه وه یو که لی کوردان
نایدن به چ که س تاوه کو نه درین له قناره

(۱۳)

جیگایه که وهك شامه له خیر و به ره که تدا
برپاری له بیگ تاوه کو سه د واده بی ده روا
که نم ی چ که نم ! وهك که نم ی ناده م و حه ووا
جوی بو ره شی وهك خاله له سه ر روومه تی له یلا
وهك زولفه کی شان به بکری وایه ته پاره

(۱۴)

نانیکی هه یه لایقه بدری به سه لاتین
ته تک و سپی یه و لووسه وه کو کاغه زی نووسین
ناوی هه موو ده رمانه چ تال بیت و چ شیرین
هیند خوشه هه وای قه ت به چ که س نایه ته ته خمین
نه مروه که له بو خوشی هه موو دی ی وه کوشاره

(۱۵)

نه و نه هلی له وینده ره هه نه وهك حاته می ته ی وان
دایم ده که رین خه لکی بیه ن بیکه نه میوان
شوراوه بیاله هه موو ده م حازره فنجان
خویان بکوژن هه روه ده زانن که مه هینستان
دلایان له سه خا سافه به بی توژو غوباره

(۱۶)

(موخلیس) که وه ها خوی ده نوینی که جه وانه
هه رچه نده که شه وقی هه یه نه ماما به زمانه
جار جاره که مه شغوول ده بی به م ته رزه قسانه
بو که یفی دلی مه جلیس و ناساری زه مانه
چاوی له دو عای چاکه یه له م دارو دیاره

کوتایی :

لام وایه له هه موو باریکه وه ئەم هه لیه ست، یه کیکه له هه لیه ست هه ره به رزو ناسکه کانی شیعرێ وه سفی یه عه روو زیمان . هه لیه ت ئەم چه ند پارچه شیعرانه ش هه موو لایه نیکێ شاعیرایه تی ئەم شاعیره گه وه یه مان ناخه نه به رچاو . بۆیکه هیواداری نه وه یه که دیوانی (باخی لاوان) ی چاپ بکریت و بۆ نه وه ی شیعر دۆستان له به رگه وباری رهنگاو رهنگی ئەم (باخی لاوان) هه بی به ش نه بن .

بێگومان ماموستا (موخلیس) سه رده ستی شاعیرانی عه روو زێ ی نیستا که مانه و ، ده شینی دووا نوینه ری ئەم قوتابخانه ی شیعرێ یه ش بیت .
 ئیتر رهنگه بی له مه به ست لانه ده م که کوتایی ئەم نووسینه به م نامه و وه لامه ی نیوانی ماموستا و خۆمدا ده هینه وه .
 له موخلیس - هوه .

ئه هلی دینم بت په رستی کارمه
 با خه لیل بم نازه ری رهفتارمه
 چیم له ناحه ز لوتفی یارم گه ره هبی
 ناگری نه مروود وه کو گولزارمه

وه لام بۆ موخلیس :

ئه هلی دنایم خۆشه ویستیم رابه ره
 ناگری من عیشقی چاوی دلبه ره
 وه ک ده فه رمووی « لوتفی یارم گه ره هبی »
 گولشه نیکه بۆ منیش ئەم ناگره
 ئافه رین بۆ شیعرێ به رزو ناسکت
 موخلیسا ته به ی ره وانته که وه سه ره
 شیعرێ من چاکی ئە گه ر مروارییه
 شیعرێ تۆ هه ر کووی بنووسی گه ره ره

- واتای هه ندی ووشان -

که ره ده نلغ = ملوانکه : «پاشکوی - لغ - تورکی یه ، خشلێکی زیه له ملوانکه گه وه ره ترو پانو پورته .

ببسی = بمری (به تایبته بۆ مروف به کاردیت) .

کیز = کچ

عه بیار = ده ست سووک = ته په ده ست

بیری = مه ر دوش

سه ربیز = جوړه کورسینکه له دوو پارچه داری دوولک له شینوه ی پیتی وای (۷) دروست ده کری بۆ نه وه ی (شوان) له کاتی مه ر له بیره داند له سه ریا دابنیشیت و سه ری مه ر بۆ بیری بگری .

هوما = مه لی به ختیا ری . لیره دا به واتای (هیمنی و نارام) یش دیت .

فه تاره ت = هیلاکی = موسیبه ت

چه پاره = پاراستن . بیداچه پاره = بیپاریزی

ده جمی = نیک ده نالی . بۆ چه شاماتی خه لک ده گوتری

لاسه ره = جوړه خشلێکه ئافه رته له لاینکی ده سروکی سه ری ده دا .

تاس = جوړه خشلێکه ئافه رته له سه ر کلاوی ده دروی ته باره = گه نم و جو ی به پیوه وه ستاو که کاتی دروینه ی هاتیت

که رک = گه لی = ده ره به ند .

(خلیل) : هه م ناوی (موخلیس) هو هه م نازناوی چه زه تی (ئیبیراهیم) ه که (خلیل الله) یه .

آزه ر : واتای : ناگره . هه روه ها باوکی چه زه تی (ئیبیراهیم) یش ناوی (نازه ر) بووه .

● تیبینی : زور ئاواته خوازی نه وه بووم که ماموستای گه وه ره مان ئەم نووسینه بخوینیته وه ، که چی به داخه وه پیش نه وه ی نوره ی بلاوکردنه وه ی بیت ، له نیوه ی شه وی چوارشه مه واتا شه وی ۱۶ ی مانگی ره مه زانی پیروز : به رامبه ر به شه وی ۱۹۸۵/۶/۵ به ده ردیکی گران سه ری یه کجاری نایه وه و ، بلبلی گیانی به ره و نه یستانی لاهووتی که وته په رواز .

له سه ر داخوازی خوی له گورستانی (گرگی پیرداوود) له نزیک گوری براده ریکی دلسوزی . که باوکی نووسه ری ئەم ووتاره یه - به خاکی پیروزی کوردستانی خوی سپیردا .

هه زار سلوا له گیانی پاکی بی و یادیی هه میشه له ئاسمانی شیعرێ کوریدا پرشنگذار ده بی .
 نووسه ری ووتار